

15 ОКТОМВРИ – МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН НА БЕЛИЯ БАСТУН Препятствията ни нараняват, но ни правят и по-силни

Това бе мотото на своеобразната кампания, инициирана от РСО София във връзка с отбелязването на Международния ден на белия бастун. Постарахме се да наблегнем върху достъпната градска среда и за кой ли път да посочим опасностите, които крие тя. Но както се видя и през тази година, заплахата за незрящите в града, освен зле изградения и неподдържан ландшафт, е и поведението на шофьорите на пътя. Два са по-сериозните инциденти с незрящи пешеходци. Първият доведе до смъртта на председателката на РСО Кърджали Недялка Камбурова. При втория тежко пострада председателят на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" д-р Иван Янев. Колко още подобни произшествия със зрително затруднени са се случили през 2013 г. само можем да гадаем. От миналата година Българската асоциация на пострадалите от катастрофи е партньор на Съюза на слепите. Потърсихме ги и днес – за да популяризират отново издадената от тях брошура за знаците на белия бастун и да насърчат засегнатите от подобни произшествия да търсят правата си по съдебен път. Телефонът за връзка с централния офис на БАПК е 952 66 66.

Въпреки че е ден на белия бастун, по изключение за този 15 октомври за основен цвят избрахме ярко жълтото, за да станем по-забележими за околните – било за търговците, отворили вратите си на 90 градуса в рамките на тесните тротоарни пространства, било за шофьорите, развиващи бясна скорост по улиците. Жълтото, освен множеството смисли, обвързвани с него, е и цвят, предизвикващ внимание – след червения светофар светва жълт – това е момент, траещ няколко секунди, при който водачите трябва да направят своята мигновена оценка на ситуацията. Призивът ни към водачите бе да се оглеждат по-внимателно; към органите, утвърждаващи листовките, да поместят повече информация за придвижващите се с бял бастун и куче-водач; към институциите в града ни – да поставят повече повдигнати пешеходни пътеки и да отстранят преградите, превръщащи ежедневно придвижването ни в градска среда най-малкото в неприятно преживяване. Изразихме символичния си протест от неефективността в работата на онези служби и чиновниците в тях, чийто приоритет би трябвало да бъде безопасността и достъпната градска среда за незрящите хора, като се облякохме в дрехи с по-ярки цветове и светлоотразителни жилетки. Изработихме значки и лентички, чрез които привличахме съмишленици.

Всички усилия, положени през изминалия Ден на белия бастун, ще отидат на вятъра, ако не използваме набраната инерция и не се опитаем да комуникираме с управляващите по повдигнатите ключови проблеми, отнасящи се до достъпната среда в София. Освен чисто физически тези проблеми не са съвсем уредени и нормативно. Така наречената Наредба 4 на Министерството на регионалното развитие и благоустройството е показателна илюстрация на горната теза. Там е уточнено какво трябва да е отстоянието, за да се отворят вратите в обществените тоалетни – нещо безспорно важно за хората в инвалидни колички, но нищо не се споменава за силата на звука на светофарите или за големината на тактилните плочи, гарантираща максимално добър усет и стабилно придвижване с бял бастун.

И през тази, както и през миналата, година успяхме да осигурим ресурс за провеждането на информационно изложение за услуги и помощни технически средства за незрящи. Освен наличните в Съюза на слепите тифлоприбори такива бяха показани от Центъра за социална рехабилитация и интеграция в София и Националното читалище "Луи Брайл 1928". Инж. Андрей Василев сподели идеи за нови крайници на изработения от него бастун, а от фондация "Хоризонти" се похвалиха със спечелен нов проект, предвиждащ оптимизация на библиотечния каталог и набиране на повече доброволци. Голям интерес предизвикаха и новите участници в изложението на фирма "Оптигруп" ЕООД, чиято дейност е насочена основно към обслужване на клиенти с частично загубено зрение. Те са представители на известната немска фирма "Карл Цайс" и работят вече половин година у нас. Внасят разнообразен набор от оптични устройства, включително и телевизионни увеличители. Уредите се предлагат и на изплащане. Повече информация за услугите на фирмата може да получите

на националния безплатен телефон 0800 14777.

Александър ВЕЛКОВ

Да подадем ръка

На 15 октомври човечеството отбелязва Деня на белия бастун. Разни са прийоми на хората, чиято съдба е връчила бял бастун в нелекия им живот на незрящи. Историята на белия бастун бележат имена като Джеймс Бигс, който първи боядисва бастуна си в бял цвят, графиня Гуили Хербемонт, която препоръчала на контетата от Париж да оставят белия цвят на бастуните си само за незрящите, американския президент Джонсън, подарил 1000 дълги бели бастуна на незрящи американци, и други. "ХобиСклуб" Добрич започна своята подготовка за отбелязването на Деня на белия бастун още на 14 октомври със среща с ученици от 9 А клас, с курсов ръководител г-жа Силвия Стойчева. Тя се състоя благодарение на любезното съдействие на директора на СОУ "Петко Рачов Славейков" Добрич г-н Георгиев и зам.-директора г-жа Митева.

С голямо внимание и уважение към незрящите учениците изслушаха лекцията за езика на белия бастун на председателя на "ХобиСклуб" Иван Тодоров. На младите възпитаници бяха раздадени диплянки "Когато сме с човек без зрение", които насочват към основните правила.

На 15 октомври "Лайънс клуб" Добрич подари на "ХобиСклуб" 10 бели бастуна. След това Международният ден на белия бастун продължи в базата на "ХобиСклуб" със същите ученици от 9 А клас, които ни гостуваха и демонстрираха наученото от тях предния ден. Със завързани очи и бял бастун те преминаха по стълбището на клуба ни.

Срещата продължи с почерпка на гостите и членовете на "ХобиСклуб" с домашно приготвени сладки, благодарности, пожелания за нови срещи и обещания за подадена ръка.

Иван ТОДОРОВ

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ В управителния съвет на Съюза на слепите в България

На 1 октомври 2013 г. се проведе редовно заседание на Управителния съвет на ССБ. Както обикновено, в самото начало бяха разгледани и приети отчетът на Съюза за първото шестмесечие на 2013-а година и отчетът на холдинга за същия период.

И в този случай по-голям интерес предизвика отчетът на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД. Членовете на управителния съвет обърнаха внимание, че за предприятията, които са с ярко изразена сезонна работа, като Плевен и дори София, първото тримесечие на годината, т. е. зимното, е винаги по-слабо като

резултати. Това е валидно дори и за "Успех" Шумен, но през тази година поне там тенденцията е пречупена. Радостното при това предприятие е, че в него се констатира завишаване на количествата заявен метал. Което значи, че в бъдеще може да се разчита на по-високи постижения, защото се предполага по-нормална реализация на готова продукция и тогава ще може да се види реалният резултат. Неяснотата сега идва от това, че техните финансови резултати отчитат както резултатът от производствена дейност, така и този от отдаването на площи под наем. Членовете на УС натовариха управителя на холдинга г-н Шекеров на следващото заседание при отчета за деветмесечието да представи отделно данните за всички средства, получени от отдаването на площи под наем.

Все в тази връзка г-н Шекеров запозна членовете на УС и с конкретната ситуация, която имаме в предприятието във Варна. Той заостри вниманието на участниците в заседанието върху това, че досега проблемите на "Успех Елком ССБ" Варна са произтичали най-вече от затрудненията при реализацията на готова продукция, които към момента допълнително се утежняват поради изключително сложната и несигурна обстановка в Сирия и Египет - основни наши партньори. Процесът на оптимизиране на персонала на практика е достигнал границите на санитарния минимум. Въпреки това производствената дейност там продължава. Всички специалисти работят на 4-часов работен ден. Най-значимият проблем е, че няма ново производство, с което да се изненада пазарът. Спецификата на произвежданите изделия на практика не позволява повишаване на продажните цени на продукцията. И тук не става въпрос за година или две, а цели десет години предприятието не е могло да си позволи такава корекция на цените. Естеството на работа изисква наличие на много и различни материали, за които липсват необходимите оборотни средства, което също създава неимоверни проблеми.

На този като цяло неблагоприятен фон се появи и депозираното от г-жа Соня Иванова – управител на предприятието, заявление, с което тя информира членовете на управителния съвет за желанието си да прекрати по лични причини своя договор. Г-жа Иванова ще ръководи предприятието до края на годината, а през това време ръководството на Холдинга и на Съюза трябва да се справят с нелеката задача да намерят неин достоен заместник, който да се заеме с ръководството на това много тежко звено. Управителният съвет прие отчетите на Холдинга и на ССБ и реши да се обяви конкурс за нов управител на "Успех Елком ССБ" ЕООД Варна.

Следващата дискуссия бе посветена на Рехабилитационната база на ССБ в Шипковски минерални бани. По повод предишно решение на УС базата да се превърне в център за рехабилитация и балнеолечение от наша страна е отправено запитване към регионалната здравна инспекция в Ловеч за съответствието на нашата рехабилитационна база със закона за здравните заведения. Полученото от инспекцията становище удостоверява, че нашият център изцяло отговаря на действащата нормативна уредба и може да бъде регистриран като подобно заведение. За целта обаче трябва да се извършат още някои наложителни значими подобрения, което означава, че трябва да се направят и съответните на тези подобрения разходи, като целта е да покрием утвърдените за тези случаи стандарти. Вече е изработен проект за извършването на необходимите строително-монтажни работи, а за правото да го реализират се конкурират седем строителни фирми. Предвижда се заплащането на извършените работи да се направи със средствата, придобити от постъпленията от сезон 2014-а година. Предвиденият срок за приключването на строително-ремонтните и монтажните дейности е май 2014 г.

По тази точка управителният съвет реши:

- Дава съгласие за изграждането на Център за балнеолечение и рехабилитация и асансьор на почивна станция "Релакс", Шипковски минерални бани.
- Дава съгласие за ползването на средства на влог в размер до 320 000 лв. за изграждане на Центъра за балнеолечение и рехабилитация и асансьор на почивна станция "Релакс", Шипковски минерални бани.
- Задължава управителя на почивна станция "Релакс", Шипковски минерални бани да възстанови реално ползвания ресурс, предоставен от ССБ, на равни части в периода 2015-2019 година.

След това управителният съвет премина към следващата точка от дневния ред, която се отнасяше до хода на основния ремонт на рехабилитационната база в Дряново и нейното кадрово обезпечаване. Нашите читатели знаят, че рехабилитационната база на ССБ в град Дряново от много време е в ремонт, поради което тя не можеше да се ползва за отдих и почивка от членовете на ССБ. През изминалите години ремонтът на станцията предизвикваше сериозен интерес сред съюзните членове. Именно за да откликне на този интерес, председателят на Съюза представи на вниманието на членовете на управителния съвет подробен отчет за вече направеното в станцията и това, което все още предстои да

се направи преди нейното пускане в експлоатация:

- Сключен е договор с фирма "БГ ТЕРМ" София за изграждане на отоплителна инсталация с 24 слънчеви колектора, с нагреваема площ 2.75 кв. м всеки. Естествено, преди приемане на работата ще бъдат направени необходимите проби.
- Сключен е договор с "ТОРГО ТЕРМ" Кюстендил за изработване и доставка на място на неутралното оборудване и газовото стопанство за кухнята. На 18.09.2013 г. договорът е успешно изпълнен.
- Извършено е укрепване, почистване, полагане на силикон, грундиране и боядисване с феролит на покрива на високото тяло (420 кв. м) и навеса над терасите.
- Паралелно с това е обработена, грундирана и боядисана металната противопожарна стълба.
- Договорена е подмяната на дървената облицовка на колоните и терасите на сградата.
- С цел осигуряване на излаз на дворна площадка е монтирана двукрила врата на ресторанта. Нейното проектиране и изграждане е предстоящо и ще се осъществи след възобновяването на редовната работа на рехабилитационната база.
- До 25.10.2013 г. ще бъде доставено интериорното обзавеждане на ресторанта и двете ВИП зали.
- Получено е и необходимото допълнително обзавеждане на хотелската и административната част с цел достигане на капацитет от 72 легла.
- Монтирано е вече цялото налично оборудване за бара и кухнята.
- С усилията на наличния персонал е боядисана хотелската част. Тя беше ремонтирана твърде отдавна и наистина освежаването ѝ беше наложително.
- Съответно е пренапасната и пребойдисана дограмата в цялата хотелска част.

Работата на почивната станция спокойно може да бъде възобновена, като за целта дори е доставено количество от пет тона нафта за обезпечаването на зимния сезон. В тази връзка е доставено и монтирано електронно управление на котела, което ще доведе до минимизиране на разхода на нафта. Поставената допълнителна втора помпа ще гарантира безпроблемната работа на отоплителната система и при най-вероятните аварии през зимата.

В базата са монтирани допълнително три петстотинлитрови бойлера и дори вече са доставени всички необходими за работата на хотелската част и на ресторанта пердета и покривки.

Озеленяването на станцията, както и пространството около нея, ще се подсигури от поставените кашпи, а за повишаване привлекателността на прилежащия парк са закупени десет броя пейки и петнадесет броя кошчета.

Вече е завършено наложителното частично подновяване на водопровода към станцията, с което ще бъде стопроцентово осигурено захранването ѝ с вода. Започна и работата по полагането на външна топлоизолация и пребойдисването на цялата сграда.

Завършен е ремонтът на английския двор и монтажа на нов вентилационен чадър над газовото стопанство в кухнята.

Наличният към момента персонал на базата, подпомогнат и от работници от "Успех ССБ" - клон Дряново, е извършил почистване на базата и района около нея. Изхвърлени са над 20 самосвала отпадъци. Предстои извършване на санитарна сеч на прилежащата към станцията гора, която е наша собственост.

За кадровото обезпечаване на дейността на базата са били обявени конкурси за:

управител;

готвач;

шофьор/снабдител, техническа поддръжка;

електротехник - поддръжка на сгради и съоръжения;

чистачки. □

Председателят на ССБ и управителят на "Релакстур" ЕООД са провели необходимите интервюта с част от кандидатите за отделните позиции. По разбираеми причини най-голямо внимание е било отделено на избора на управител и готвач.

Вземайки предвид дългогодишната ѝ работа в базата, познаването на нейните проблеми и спецификата на нашите членове, както и наличието на много добри контакти с фирми от Дряново и региона, имащи отношение към нашата бъдеща дейност, за управител с шестмесечен изпитателен срок е назначена дългогодишната счетоводителка на базата г-жа Марияна Иванова. Също са назначени готвач, шофьор/снабдител и електротехник - поддръжка сгради и съоръжения. Чистачките поне засега ще

бъдат на граждански договор и на повикване - при осигуряване на необходимия обем от работа. Въвеждането на базата в редовна експлоатация трябва да стане през месец ноември, като за тази цел трябва да бъдат закупени и доставени:

- телевизори и озвучителни уредби за стаите, ресторанта и барчето;
- перална машина, сушилня и гладачна техника за перилното стопанство;
- столове и маси за обзавеждането на заседателната зала;
- мултимедиен проектор и екран;
- ютии и гладачни маси за хотелската част;
- постелъчно бельо;
- сешоари за бани;
- компютри, факс и копирна техника;
- касови апарати и друго необходимо оборудване;
- два броя гръмоотводни системи за високото тяло;
- декоративни корнизи и перила за ресторанта;
- декоративни калъфи за столове.

В своята докладна записка председателят на Съюза на слепите в България със задоволство отбелязва факта, че е извършена сериозна по своето количество и с много добро качество работа, в която са вложени похвални усилия, упражняван е навременен и ефективен контрол и в крайна сметка добрата организация е довела и до очакваните добри резултати, а това означава, че през месец ноември 2013 г. Рехабилитационната база на ССБ в Дряново отново ще отвори вратите си за желаещите да почиват в този чудесен кът от България.

След това членовете на управителния съвет приеха за сведение предложената информация за хода на ремонта и кадровото обезпечаване на Рехабилитационната база на Съюза на слепите в Дряново.

В следващата точка членовете на УС разгледаха информацията, отнасяща се за федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", която е спечелила проект, финансиран от Агенцията за хора с увреждания, на стойност 18 000 лв. В дейностите по проекта е предвидено провеждането на национални първенства по шоудаун и голбал. Получило се е обаче леко парадоксално положение, защото федерацията, която ще организира провеждането на тези първенства, не разполага с необходимия финансов ресурс, възлизащ на 1000 лв., за да обезпечи своето собствено участие в тях. Очаквано членовете на управителния съвет решиха да предоставят на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" сумата от 1000 лв.

По следващата точка УС изслуша и обсъди участието на нашия национален отбор по шахмат в международни състезания в Румъния и Испания. Информация за постиженията на отбора поднесе придружаващият го завеждащ международните отношения към ССБ г-н Кабзамалян.

От 11 юни до 22 юни 2013 година в град Сарагоса, Испания бе проведено VII световно отборно първенство на ИВСА по шахмат за слепи и слабовиждащи. Като част от подготовката на нашия национален отбор беше участието му в организираната среща между националите на ССБ и тези от Асоциацията на слепите в Румъния, проведен от 9 до 12 май 2013 година в село Крънгури, Румъния. След този подготвителен лагер нашият национален отбор по шахмат за слепи и слабовиждащи се отправи към Сарагоса, където взе участие и в Седмото световно първенство. То беше организирано от Международната брайлова шахматна асоциация (ИВСА), съвместно с ONCE (Съюза на слепите в Испания). От българска страна за участие в този шампионат бяха командирани шахматистите Расим Низам от Асеновград, Александър Тодоров от Добрич, Стоян Стойков от Варна и Йордан Георгиев от Благоевград. Георгиев беше резерва и замени в последния момент г-н Петко Пътев от София, който изрази нежелание за участие в този турнир. Състезателите бяха придружавани от г-н Кеворк Кабзамалян – експерт "Международни връзки" при ЦУ на ССБ, и г-н Веселин Пантев – треньор на тима.

В турнира участваха 14 отбора, които са се класирали от първо до четиринадесето място на последната шахматна олимпиада за слепи и слабовиждащи. От този начин на подбор може да се заключи, че в шампионата са взели участие наистина само първокласни отбори. И в тази връзка деветото място за българския тим ни най-малко не е за подценяване. Ето защо и управителният съвет одобри и даде своята положителна оценка за представянето на националния ни отбор на Седмото световно първенство по шахмат за слепи и слабовиждащи.

В точка "Разни", която всъщност беше и последната от дневния ред, УС разгледа молби за помощи на съюзни членове и взе решение да удостои Иван Тасев със съюзното отличие "Златна значка" във връзка с неговата 80-годишнина.

С това дневният ред на заседанието беше изчерпан и то бе закрито.

Димитрина МИХАЙЛОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Хасково

На 22 юни тази година нашата фолклорна група участва във фестивала за автентичен фолклор за хора със специфични възможности в местността Света Неделя и взе златен медал. Тази награда ни зарадва много и ние пожелахме да споделим успехите си с вас. Още повече че тази година се навършват 15 години от създаването на групата.

Ние бяхме три самодейки през 1998 година – така започнахме. Първото ни излизане на сцена беше в Дряново по случай 75 години от създаването на ССБ. Тогава заслужихме III-то място, а индивидуалната ни изпълнителка – Грозка Колева, завоюва I-во място. Тази оценка на журито ни даде смелост. Казахме си "И ние можем!", увлякохме и други ентузиаста и разширихме състава.

Участвахме във всички фестивали, организирани от ССБ, в Сливен, Варна, София, Велико Търново, Хисаря.

Бяхме на гости в телевизия "Скат" в предаването "От българско по-българско". Взехме I място в Свиленград на фестивала, организиран за хора с увреждания. Всяка година участваме в надпяването "Китна Тракия пее и танцува" в Хасково.

За десета поредна година участвахме в тържествения концерт на РСО Стара Загора, посветен на празника на града 5 октомври.

Благодарни сме на акордеониста Иван Петров, който е неотлъчно до нас, на народната певица Донка Кожухарова, която избира най-хубавите тракийски песни.

Повярвали в себе си, запяхме стари градски песни и така сформирахме група "Романтика", която е нашата гордост. Радка Паунова създаде мелодии по стихове на съюзните членове Веселина Михайлова и Бинка Калинова. С една от тези песни взехме специалната награда на фестивала "С песните на Ари" в Хасково, а тази година завоювахме I-во място в Пловдив с песен по стихотворение на Веселина Михайлова.

Благодарим от сърце на създателите на тези прекрасни творби, за които сме получили много овации, първи места, плакети и парични награди.

Както миналата година, така и тази бяхме включени в културната програма по случай Деня на град Хасково - 8 септември.

Имаме верни съюзници в лицето на ръководството на ТСО Хасково и РСО Стара Загора. Изявите ни са широко популяризирани в местните телевизии и печатните издания.

Ще продължаваме да пеем. Песента ни сплотява, дава ни самочувствие. С песен по-леко се живее!

Чувстваме се по-уверени, по-значими и успехите идват от само себе си.

Самодейки от група "Романтика" и "Хасковски бисери" при ТСО на ССБ Хасково

Една чудесна инициатива

По решение на Управителния съвет на Териториалната съюзна организация на слепите в Асеновград на 21 и 22 септември тази година беше организирана екскурзия за нейните членове с придружителите им. Маршрутът бе Асеновград – Пампорово – Смолян - Златоград (нощувка) – Гърция. Водачи на групата бяха Иван Шопов – председател, и Алекси Ладжев – зам.-председател.

Като начало в Пампорово посетихме църквата "Успение на Пресвета Богородица". Всички знаят, че през 1933 г. се слага началото на родопския курорт и престижен ски-център Пампорово. Че името му идва от керванджийските мулета на Райчо Белев, които като пампор (влак) се виели из планинските пътеки. А църквата, построена изцяло от дарения, е осветена през 1999 г. Великолепните стенописи, проектирани и изпълнени от професор Тома Върбанов и Вера Томова, дърворезбеният иконостас и звучащата църковна музика внушават молитвено смирение.

Автобусът се спуска към Смолян. Някой се е погрижил в този момент да зазвучи песента за Дельо войвода. До общината в Златоград има негов паметник, а недалеч оттам е мястото, където е бил смъртно ранен. В Смолян пък живее Валя Балканска. Нейното изпълнение на песента за легендарния войвода и до днес лети в космоса. В Смолян групата посещава храма "Свети Висарион Смоленски", осветен на 2 юли 2006 г. Носи името на Висарион Смоленски - местен епископ и мъченик от XVII век. Втори по големина е в България – след храм-паметника "Свети Александър Невски" в София. Камбанарията му е 32 м висока. Има 11 камбани (най-тежката е 2 тона). Главният иконостас е изработен от Кънчо Цанев. Иконите са рисувани от иконописци под ръководството на Елена Дечева и Дечко Дечев. Строежът е финансиран от частни дарения – около 3,5 милиона лева. Групата попадна на църковния ритуал "Прибиране на Светия Кръст от Кръстовден", изпълнен от отец Запрян.

Духовно обогатени, отново тръгнахме на път - през Мадан за Златоград. Беловидово и Алтън касаба са някогашните имена на това селище, намиращо се днес на 5 км от гръцката граница. Нощувахме в хотел "Гребенци". Но преди нощувката имаше още интересни неща да се случат. В трапезарията на хотела се проведе среща-разговор с председателя на Регионалната съюзна организация на слепите в Смолян Теменужка Миткова и сътрудника Златко Златков, както и с председателя на организацията на инвалидите в Златоград Сашо Байрев. Втората част от срещата бе с развлекателен характер, благодарение на акордеона на Златко Златков и песните, изпълнени от Иван Шопов и Теменужка Миткова.

Кулминацията на този ден обаче предстоеше. Посетихме Етнографския ариален комплекс (ЕАК) с реставрираните старинни къщи - Александровите къщи, Згуровата къща, Таневата къща, Пачиловската къща, Етнографския музей и много други обекти. Надписите "Цървулджия", "Тъкачница", "Сарачъ", "Грънчаръ", "Дюкянъ", "Гостилница" и т. н. създаваха завладяваща екзотика. Тук от ранните вечерни часове до късна доба се вихреше веселие. Наредените маси по калдъръмената улица, предлаганите традиционни ястия, превъзходните вина, българската и гръцка музика на живо бързо катализираха настроението. Виха се хора, игра се сиртаки. Част от това веселие беше и асеновградската група, която отбеляза значимо присъствие на празника на града.

Следващият ден, за съжаление, донесе разочарование и огорчение, а за ръководителите на екскурзията и допълнително напрежение. По план в този ден предстоеше влизане в Гърция – през Ксанти до курортното селище Миродато на Бяло море. Въпреки безупречната предварителна организация, то не се случи. Трите ангажирани микробуса от Златоград за групата не бяха допуснати на гръцка територия. Причината?! Забрана за МПС над 2 тона поради профилактика на пътя, а микробусите бяха поне четири тона. Без да имаш предварителна информация за това - какво става!? Стигаш до граничния пункт. Чакаш половин час дано стане някакво чудо. Чудото не става! И обратно! Курсът платен, но неосъществен! Фирмата се оказва коректна и връща парите. Ама главоболието и напрежението кой ще

ги върне?!

Автобусът потегля към Асеновград. Огорчението се превъзмогна и доброто настроение отново завладява всички. Та нали преди това имаше един незабравим ден. Колко по-хубаво обаче щеше да бъде, ако към този незабравим ден беше прибавен още един, какъвто беше замисълът!

Йордан КОЖУХАРОВ

Добрич

Празник за душата в ХобиСклуб

Този значим ден - 1 октомври (Ден на музиката, поезията и на възрастните хора) беше празник и за душата на членовете на "ХобиСклуб" Добрич.

Поканените гости бяха посрещнати от Иван Тодоров, Светла Стоева и художничката, доброволка към клуба, Христина Трифонова, която посвети своята самостоятелна изложба (акварели) на значимата дата.

Емоционални и красиви изживявания ни донесоха прекрасните изпълнения на йоника на творби от Бах, Хендел, Шуберт, Моцарт и Шуман на госта Елвира Пастърмаджиева - диригент на хор "Добруджански звуци". Между отделните творби умело бяха вплетени стихове и миниатюри на журналистката от "Дарик радио" Валентина Добринчева, Диана Василева, Валерия Урсова, Генчо Златев, Димитър Кънчев. Стиховете бяха посветени на белите мечти, на младостта и на есента в унисон с настъпилите зрели години в живота на възрастните хора.

В този ред бяха поздравени 18 човека над 80 години с пожелание за дълголетие и поднасяне на цветя. Тържеството завърши с много благодарности и усмивки.

Иван ТОДОРОВ

Открихме новата учебна година

На 23 септември клуб "Детелина" към ТО на сляпо-глухите в Добрич отвори врати за "новата учебна година". Пръв гост бе д-р Илияна Ананиева. Тя обширно информира присъстващите за същността на хипертоничната болест. Подробно разясни кои са характеристиките на заболяването и как можем да се предпазим от него. Сред нейните препоръки са спазването на строг режим на хранене, избягването на тлъстото месо, тестените и солените продукти. Необходимо е да се постави акцент на консумацията на пресни плодове и зеленчуци. Докторката подчерта, че е добре редовно да следим стойностите на кръвното си налягане. Тя каза, че след като веднъж стартираме с медикаментозното лечение, трябва всяка сутрин да внимаваме да не пропуснем назначения ежедневен прием. Според редица изследвания високото кръвно е причина за различни заболявания и затова е добре да се стремим да поддържаме стойностите му в нормални граници.

Аудиторията зададе на д-р Ананиева редица въпроси, насочени и към други заболявания.

В края на срещата гостенката получи красив букет. Надяваме се тя винаги да се отзовава на нашите покани.

Калинка КОВАЧЕВА

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ По пътя на приятелството

От 13 до 15 септември 2013 г. след дълга подготовка 100 души - членове на ССБ и представители на Столична община, посетиха Турция за среща-семинар и обмяна на опит с представителите на Федерацията на слепите и отговорните фактори от общината в Истанбул.

Днес Турция е страна с мощна икономика и обширна територия, разположена на 2 континента. Наследник е на древни култури - римска, византийска, тракийска, християнска, ислямска, съхранява техните традиции и се развива и модернизира успешно. Истанбул е космополитен град с около 20 милиона население. Общата дължина на азиатската и европейската част е около 200 км. Предстои изграждане на тунел между Европа и Азия под Босфора. Планира се и метро в тунела, вече се изгражда първата метростанция. Големи градски магистрали са изградени за убийствения трафик. Днес има и новост – по средата на платната между двете посоки се движат метробуси в ограничени коридори, недостъпни за останалото движение. Единственият начин за сравнително нормално придвижване в задръстванията е именно с метробусите. В Истанбул особено красив е кварталът на небостъргачите с високи над 150 м сгради от стъкло и метал, с красивата "Сеир терасъ", която се върти бавно на 360 градуса, откривайки несравними, спиращи дъха гледки. Олимпийският стадион е с формата на космически кораб – символ на новата модерна държава, каквато Турция иска да бъде. Автогарата на Истанбул е с 4 подземни и 4 надземни нива - едно огромно съоръжение, което бълва пътници отвсякъде и за всички посоки на света.

В Истанбул ни посрещна Рамадан Кочак – зам.-председател на Федерацията на турските слепи. Той отправи топли думи към българската делегация и ни пожела много приятни моменти заедно с турските ни колеги. Добри пожелания отправи и Нурсен Йоздемир – също зам.-председател на Федерацията на турските слепи. Домакините ни поведоха на панорамна обиколка в Истанбул към "Айя София" или базиликата "Света София", построена в днешния си вид по времето на император Юстиниан през VI век след Христа. В нея са вградени колони от древни езически храмове на римската империя, както и останки от храм на Артемида. Базиликата е превърната в музей от Ататюрк през 1929 г. в желанието му да сложи край на спомените за войните и насилието на верска основа в миналото на Османската империя и да впише съвременна Турция в демократичните традиции на модерна Европа. Разглеждаме и Цистерната – водохранилището на Юстиниан. Космополитният град е бил обсаждан многократно и необходимостта от достатъчно запаси от вода е била жизнено важна. Затова още в древността са изградени такива подземни водохранилища. В тази Цистерна са вградени 365 колони от езически храмове, някои от тях с разлика във височината, та са се наложили доста интересни укрепления. Запазена е и статуя на горгоната Медуза, с коси от сплетени змии, чиито очи вкаменявали, когато погледнели. Затова сега са я обърнали обратно, да не би да пострада някой турист. А те от своя страна се тълпят да докоснат плачещата колона, по която постоянно се стичат капки вода. Поверието гласи, че който докосне колоната и се помоли искрено за нещо – желанието му се изпълнява. Някои хранят с трохи от сандвичи плуващите във водата под подземните алеи риби, защото гидът обяснява, че колкото повече риби се хранят от пуснатите от теб трохи, толкова по-голям успех и берекет получаваш. Всички екскурзоводи, които повеждат групата през историческите забележителности на града, говорят български. Немалка част от тях са родени и израсли в България и това още веднъж доказва, че тук на Балканите сме от едно тесто и само егоистични политици могат да се опитват безуспешно да прокарват противоречия, каквито между хората всъщност няма.

Следобед потеглихме за среща с представителите на община Истанбул и на Федерацията на турските слепи. Предстоеше сериозен и ползотворен семинар с интересна дискусия между многото участници от българска и турска страна. Поднесоха се приветствия от името на Бейлик Узун - председател на общината, и неговия заместник Ибрахим Гемеш. Акцентирано бе върху желанието да се създаде общ орган – съвет между ССБ и Федерацията на слепите в Турция, който в тясно взаимодействие с общинските власти да решава проблемите по осигуряването на достъпна среда, рехабилитацията и

интеграцията на хората с увредено зрение.

Ахмед Джантюрк – председател на Федерацията на турските слепи, не пропусна да отбележи, че правата на инвалидите следва да бъдат ясно защитени и разширени. Това е целта, която си поставяме, а заедно можем да я постигнем.

Асен Алтънов - председател на РСО София и член на УС на ССБ, благодари за топлото посрещане, представи дейността на ССБ и конкретно работата в Софийската регионална организация. От българска страна дейността на ССБ представи и председателят на КС Емил Узунов, който се спря на проблемите и трудностите при тяхното решаване, благодари за топлия прием и отлично организираното от домакините посещение. Обща е надеждата за ползотворно бъдещо сътрудничество. Драгослава Лунджова от Столична община представи дългосрочните цели и политиките на Столична община за социална интеграция, социализация и активно включване на хората с увредено зрение в обществения живот. Тя подчерта, че потенциалът на тези хора е огромен и обществото е длъжно да го използва.

В дискусиата се включиха активно много участници, проведе се интензивна обмяна на опит, дискутираха се предлаганите социални услуги, възможностите за квалификация и трудова реализация, стремежът да се води политика за информиране и привличане на обществото към решаването на проблемите на хората със зрителни увреждания.

Петър Стайков сподели за трудностите при осигуряването на лични асистенти за слепите в България, за ограниченото време за ползване на такива асистенти поради недостига на финансови средства в програмата, за необходимостта от обучение за ползване на компютри и въобще електронни средства за комуникация, за важността на обучението по чужди езици, без което е немислима достойната професионална реализация. Тъжно е, че в прехода към пазарна икономика специализираните предприятия за работа на хора с увредено зрение стигат до фалит, защото държавата е абдикирала от своята роля. Днес нивото на трудовата заетост и доходите на слепите в България е изключително ниско, а инвалидните пенсии са твърде мизерни, за да гарантират дори и скромно съществуване. С огромни усилия в ССБ се търсят възможности за осигуряване на добри условия за спорт, туризъм, участие в художествена самодейност и културни мероприятия.

Домакините от турска страна споделиха, че и при тях има подобни проблеми. Емин Демирджи - отговарящ за международната дейност, дори е написал книга, в която разказва за бита и проблемите на хората с увредено зрение. Очаква се книгата да бъде преведена на български и предоставена на нашите библиотеки. Обща е констатацията, че има какво да догонваме в световния опит за адекватна закрила и социална политика за слепите.

Йордан Младенов се включи в дискусиата, като сподели опита на Центъра за рехабилитация в София, на който е директор, и поясни, че в България има общо 12 такива центъра. В софийския център се обучават 60 човека годишно на социална мобилност, полезни умения, чужди езици и работа с компютър и съвременни средства за комуникация. В Пловдив е Националният център, където има възможност за пансионатно обучение.

Всички участници в срещата благодариха на един от основните спонсори на мероприятияето от българска страна - младия бизнесмен и политик г-н Васимир Радулов, който пътуваше с нашата делегация и се включи със заслужаващи внимание предложения.

На следващия ден желаещите се отправиха на организираната допълнително разходка с кораб по залива Златният рог. Той разделя полуострова на Истанбул на 2 части - и двете в европейската част на Истанбул. Слънцето хвърля златисти отблясъци в спокойните води, отразява се в тях и може би затова заливът е наречен златен. А формата му е като рог на козел. От двете страни на залива се редуват султански дворци, сгради на университети, джамии, обществени сгради с развети национални знамена, къщи на богати истанбулци. Красиво и романтично. В залива плуват яхти, корабчета, лодки и дори огромни круизни кораби.

В гористите хълмове на азиатската част на Истанбул се проведе съвместен концерт-пикник. Концерта откри представител на домакините с лирични балади, които много ни харесаха. Последва дует "Феникс", а танцова група "Витоша" предизвика бурни овации с изпълнение на салса. Обстановката се нагорещи с изявите на вокална група "Люлин", танцова група "Шоплука" и песните на Десислава Иванова, на която припяваше вече и публиката - както гостите, така и домакините. Дойде ред и на Орхан Мурад, който сякаш взриви планината с изпълненията си. Всички се хванаха на хорото, което в

три реда огласяше борове. С включването на Нено Илиев градусът на веселбата стигна до небето. Часове наред музика, смях, настроение и десетки нови приятелства! Турските изпълнители ни подариха много романтика, показаха ни и така нареченото турско хоро, което всъщност са научили от нас и са му придали свой аранжмент. Всички пяха и танцуваха заедно до късните часове на вечерта, когато турските домакини, бурно аплодиращи изпълненията на нашите представители, ни подариха по една червена роза в знак на топлите приятелски чувства. Българската делегация също отвърна с подаръци – ръчно изработена керамика от наши незрящи членове.

Г-н Емин Демирджи - завеждащ международните отношения на Федерацията на турските слепи, заяви, че ще настоява за много общи европейски проекти.

На следващия ден спряхме в Одрин - град средище на много религии и култури. Тук е имало 7 православни храма, днес са оцелели само два – и двата български. Отправихме се към църквата "Свети Свети Константин и Елена". Реставрирана и обновена, тя ни посреща с китен зелен двор, красива порта, нови стенописи, нов иконостас и няколко прекрасни камбани в двора, които всички се втурнаха да бият и да се снимат пред тях. Звънът на камбаните ни караше да се чувстваме сякаш вкъщи и може би не без основание. Уредничката Мария, дъщеря на Александър Чакърък, е потомка на поколения българи, запазили духа ни в Одринска Тракия, от която насилствено са прогонени хиляди наши сънародници.

В Одрин е оцеляла и джамията на Султан Селим II, наричана Селими джамия, една от най-внушителните исторически забележителности на града, която имахме възможност да посетим.

В днешни дни атмосферата е различна и когато отидохме на пазарчето-борса в Одрин, местните ни посрещнаха, говорейки на български и с рекламни пана пред магазините също на чист български език. Това, за което някога се е воювало с огън и меч, днес търговията върши сякаш на шега. Альш-веришът върви, гостите от България се посрещат с дружелюбното "Комшу", а на изпроводяк ухаещите вече на локум и баклава автобуси са изпратени с шпалир от усмивки от турските търговци, които ни приканват: "Пак елате, винаги сте добре дошли!".

Даниела ДАМЯНОВА

ПРОЕКТИ Пореден диалог на съюзното ръководство с младите хора

На 30 септември в базата на БЧК в софийския квартал Лозен съюзното ръководство проведе семинар-кръгла маса с представители на незрящите младежи от страната, които са и евентуалните бъдещи кадри на организацията. Срещата се реализира в изпълнение на проекта "Създаване на център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси", финансиран по оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и съфинансиран от Европейския социален фонд към Европейския съюз.

Подобни контакти между ръководството на ССБ и представителите на младежта се реализират в нашата организация от много години, а по-активни те станаха в последно време, тъй като съюзното ръководство си даде ясна сметка за необходимостта от подмладяване на кадрите и осигуряване на добро бъдеще за ССБ, с желанието да го остави в сигурни ръце. Именно затова усилията на по-възрастните и по-опитни настоящи кадри трябва да бъдат насочени към подбор на млади, образовани и добре подготвени за организационна работа хора, които в може би не толкова далечно бъдеще да поемат шурвала на управлението.

По своя формат тази среща бе първата с национален обхват. На нея се събраха млади хора от много

региони, които по някакъв начин са доказали своя интелектуален потенциал и способността си да работят.

Най-важната задача на форума бе участниците да споделят основните проблеми, с които се сблъскват днес незрящите младежи, и в открит диалог да се оценят възможностите и ресурсите на ССБ за тяхното разрешаване.

В дневния ред като начало бе предвидена обща презентация на самия проект – какви са целите му, основните предвидени дейности и очакваните резултати, а също и до коя фаза на изпълнение е достигнато.

Следващата задача на съюзното ръководство бе запознаването на младите хора с приетата от ООН конвенция за правата на хората с увреждания, която бе ратифицирана и от България в края на миналата година. Днес по нейната реализация у нас вече се работи много активно от страна на национално представителните организации на и за хора с увреждания, които са в непрекъснат диалог с българското правителство за адаптация на националното ни законодателство към изискванията на конвенцията.

Гост на форума бе г-жа Мариана Кърковска – главен секретар на АХУ, която подробно представи дейността на агенцията в реализацията на политиката за социално включване на хората с увреждания в различни аспекти. Тя представи няколко успешно работещи програми, по които всеки един от хората с увреждания, както и организациите на такива хора могат да кандидатстват за финансиране на проектен принцип.

По-късно председателят на ССБ Васил Долапчиев в ретроспекция запозна присъстващите с дейността на Съюза на слепите, като предостави думата на двама представители на младежите да изложат основните проблеми, стоящи днес пред младите хора с нарушено зрение. За съжаление единият от тях – г-н Гергов, бе възпрепятстван да присъства, а г-ца Елена Караманска сякаш не беше наясно какво точно има да каже. След нейното изказване остана само споменът от менторския тон и поредицата от думи, които с огромно усилие човек би могъл да свърже в изречение.

За радост, не всички незрящи млади хора се оказаха подобни "властелини на синтаксиса" и от залата постъпиха няколко много разумни и смислени въпроси и предложения.

Едни от най-активните бяха г-н Николай Тодоров, който е и пълномощник в Националното общо събрание на ССБ, а също и г-н Хари Хараламбов, Диана Кръстева от Варна, както и две млади жени от Пловдив.

Поставени бяха проблеми като настояването от страна на ССБ за пълна достъпност за незрящите във всички публични уебсайтове, отново за промени в изборния кодекс, регламентиращи удобен достъп до електронното гласуване, настояване за вграждане на говорещ на български език софтуер в продуктите на големите компании.

Виктор Асенов - един от незрящите ученици, обучаващ се в интегрирана форма, постави много сериозно проблема с озвучаването на електронните табла и светофарните уредби. Той отправи молба към Съюза на слепите да настоява за по-добра достъпност до и в обществените сгради като болници, училища и държавни институции.

Най-тежки обаче си остават проблемите с ниските доходи и трудовата заетост, за решаването на които към днешна дата е почти невъзможно да се направи нещо революционно, освен може би революция. Диана Кръстева от Варна беше изложила свои конкретни предложения писмено, които, макар и в малко илюзорно-мечтателен тон, разгледани по-общо биха могли да послужат за една основа на част от бъдеща социална политика.

Хари Хараламбов направи конкретно предложение за създаване в рамките на ССБ на нова негова дъщерна вътрешна младежка структура с определени квоти за участие в ръководните органи на Съюза. Освен това той предложи да се направи опит за привличане на зрящи младежи като асистенти, в качеството на доброволци, тъй като особено на запад доброволството се цени много високо и това дори би било един плюс в автобиографията на всеки младеж, желаещ да потърси работа там. Г-н Хараламбов се обоснова с това, че на незрящите фактически е нужно почасово асистиране, а не както при други хора с увреждания – денонощно.

Двете момичета от Пловдив споделиха горчивия си личен опит с работодатели, които са намерили благовидни и напълно законосъобразни предлози да ги заменят, след като са ги наели на работа. Те настояха ССБ да окаже натиск за преразглеждане на трудовото законодателство.

Младите хора настояха уебсайтът на ССБ да се обновява и допълва редовно с информация като цяло,

за да бъде организацията ни привлекателна за тях. Като пример те посочиха огромния си интерес към помощно-техническите средства, които Съюзът внася от Англия и помолиха да се предоставя своевременна информация за нови такива.

Срещата приключи с изказванията на Александър Велков и Румяна Янева – едни от представителите на младото поколение, които от няколко години активно работят в структурите на организацията. Като председател на софийската ТСО "Младост" госпожа Янева призова за двустранна активност в този диалог както от страна на съюзните структури, така и от страна на младите хора, които покани да се обръщат по-често към организацията, в която членуват.

Множество са проблемите, с които се сблъскват младите, а и не само младите невиждащи хора у нас, и за съжаление решаването им е въпрос на известно време и голям финансов ресурс, а в бедна държава като нашата това ще продължава още дълго време да бъде само тема предимно на семинари, срещи, заседания и кръгли маси.

Марина ПЕТКОВА

Да надскочиш себе си

Вярна на своята хуманна мисия за подпомагане на хората със зрителни увреждания, неправителствената организация "Център за подкрепа на социалната интеграция – Приоритети" и тази година организира и проведе по неповторимо привлекателен начин младежки международен културен обмен. Начинанието се реализира благодарение на разработен от екипа на организацията проект №BG13/A3.1.1/297/R2, одобрен от финансиращия орган – Национален център "Европейски младежки програми и инициативи" към Министерство на образованието и науката.

И така, в резултат от удачната среща на висококвалифицирания труд на създателите на проекта с предоставените от Националния център финансови средства, от 21 до 29 септември 2013 г. край град Враца за втора поредна година се проведе обмен, под надслов "Чрез конкуренция и сътрудничество към нови възможности за заетост на младите хора", в който взеха участие младежи от четири европейски страни. Участниците бяха както хора с нарушено зрение, така и такива без зрителни проблеми, за да може казусите, свързани с проблема с младежката безработица, да бъдат разгледани детайлно от всички възможни перспективи.

Основната цел на организаторите бе да се обсъдят добрите практики за справяне с настоящия глобален проблем – младежката безработица, във всички страни, да се преоткрият нови възможности, както и да се вземат под внимание текущите добри практики.

Четиридесет и четирима бе общият брой на участниците в международното културно събитие – единадесет души от страната домакин, също толкова представители имаше и от Молдова, Русия взе участие с десет души, а Румъния с дванадесет.

Деветдневното приключение започна на 21 септември и се проведе в хотелски комплекс "Хъшове". Предизвикателствата към младите хора започнаха още с първото съвместно занимание, предвидено от организаторите – "разчупване на ледовете" и поредица ролеви игри, чрез които участниците премахнаха границите и притеснението на групите и още от първия ден започнаха да работят като един голям екип. Последвалата лекция представи някои от най-добрите и полезни европейски програми, възможности за заетост в чужбина и в собствената страна.

Всеки ден се разглеждаха различни теми, свързани с пазарите на труда, заетостта, тенденциите във всяка от страните, проблемите, иновациите, възможностите, технологиите и традициите в сферата на

заестостта на младите хора с и без увреждания. Многократно, както по време на лекциите, така и в дискусиите, участниците се разделяха на малки групи, за да изпълняват различни задачи. Малките екипи имаха разнообразни задания, теми за обсъждане, проблеми за разискване, бяха поставяни в хипотетични ситуации с цел взимане на оптимално решение, а след това всеки отбор представяше своите изводи пред останалите, за да дискутират съвместно тезите си.

Някои от основните проблеми бяха свързани с липсата на информация за приложения, които подпомагат мобилността, самостоятелността и ориентацията на зрително затруднените хора, и липсата на информираност в обществото за помощта и средствата, с които то може да е полезно на хората с увреждания.

Ролевите игри "Опознай себе си" и "Познаваме ли се и можем ли да живеем и да се трудим заедно" провокираха участниците да се поставят на мястото на другите и да погледнат света през техните очи. По време на дискусиите пък се разиграха ситуации, които симулираха интервю за работа на човек с увреждане и представител на фирма, който не е запознат с проблема на кандидата. След това групата обсъди начините на водене на диалога и грешките на всяка от страните и се опита да достигне и формулира най-добрия начин на представяне от страна на кандидата пред потенциален работодател. В този контекст бяха споделени и идеи за това какво може да се направи за по-добрата информираност на самите работодатели и какво е необходимо да знаят, ако наемат хора с увреждания.

Много практически игри, отново свързани с индивидуални и групови занимания, разкриха на младежите какво могат да постигнат в различни области, ако са част от екип или е необходимо да разчитат на собствените си възможности. Построяването на най-висока кула от хартия или най-бързото раздаване на прегръдки провокираха отборния дух и изграждането на доверието в малките общности на всеки от отборите. Съвместното споделяне на различни индивидуални проблеми и случки породило голям интерес и много нови идеи за това как да се постъпва на групово и индивидуално ниво. Често дискусиите напуснаха конферентната зала и се пренасяха в свободен разговор навън.

Освен заниманията в зала в програмата на международния културен обмен бе заложено и посещаването на едни от основните природни и исторически забележителности в региона.

Участниците от Румъния, Русия, Молдова и България разгледаха етнографския музей и посетителския център "Врачански балкан" в град Враца. Поход до връх Околчица, придружен с увлекателен разказ за историческия подвиг на Ботевата чета, предизвика искрен интерес у гостите на нашата страна. Дългият пешеходен преход бе истинско забавление и разтуха за всички и дори умората не заличи усмивките на извървелите част от историческия път на Ботев и неговата чета. Нескрито възхищение предизвика и посещението на природното образувание, известно с името "Божия мост". Кътчето от неземна красота, създадено от водата, накара младежите да се влюбят в неповторимостта на природата. Старата крепост и каменното чудо спечелиха място в спомените на всички.

Групата откри и хармонията на Черепишкия манастир. Той отвори вратите си за участниците, които посетиха храма и Вазовия кът, където без скрита гордост представителите на българската група разказаха за патриарха на българската литература и всички се докоснаха до мистичното място, на което той е създал някои от своите непреходни творби.

Истинско приключение бе и посещението на Леденика. Групата влезе и разгледа всички достъпни зали на пещерата. Екскурзоводът разказа подробно историята, тайнствените легенди и поверия, които се носят за това приказно място от поколение на поколение. Всеки един от участниците се осмели да премине през "прохода на грешника" и да си пожелае нещо в езерото на желанията. И въпреки трудния маршрут, множеството стълби и тесните проходи в пещерата, всички се гмурнаха до най-ниската й точка и потърсиха слънчевата светлина, едва след като се увериха, че няма непосетена зала. Паркът около пещерата, който в момента е в процес на доизграждане, даде възможност на посетителите си да се снимат с любимите приказни герои. Фигурите са направени в човешки размери и са като живи. Младежите можеха да ги докоснат и да добият представа за всеки техен детайл. Приключението завърши с конна езда и много смях, предизвикан от падането на една разкачила се люлка.

Всяка от групите имаше своя вечер, посветена на културата на нейната страна – България, Молдова, Русия и Румъния. По време на тези вечери участниците представиха родината си, разказаха за своята история, народните си танци, националните си облекла, песните, дори и за уникалността на кухнята си. Някои от най-талантливите сътвориха истинско музикално шоу. Презентациите се превръщаха в невероятен празник.

Българската група завърши своето представяне, като демонстрира традиционен танц, на който се уловиха всички - с истински ентузиазъм и желание да научат правото хоро. Един от най-забележителните моменти по време на Молдовската вечер бе музикалното изпълнение на три талантиливи девойки, които изпяха спираща дъха песен на три гласа. Руската презентация завърши с час по "Направи си сам", на който представителите на групата раздадоха на участниците материали и им показаха как да изработят восъчни изделия. Румънските представители не останаха длъжни на молдовското трио и мъжки хор изпълни румънски традиционни песни и представи някои от най-популярните си танци. Последната вечер бе посветена на традиционната и съвременна музика от всички страни.

"Чрез конкуренция и сътрудничество към нови възможности за заетост на младите хора" – този проект отключи енергия и креативност, обмени добри практики, създаде нови приятелства и безценен опит. Той не само успя да разруши границите и да премахне различията, но помогна на всеки един от нас да надскочи себе си.

Йоана ЕРМЕНКОВА

СПОРТ Реквием за една мечта

Отворено писмо до бившите, настоящите и бъдещите политици, управляващи българския спорт

Уважаеми настоящи, бивши и бъдещи политици, управляващи спорта в България,

С настоящето писмо искам да обърна вниманието ви върху един отдавна поставен, но нерешен въпрос от изключително значение за хората с увреждания. Наистина, като че ли имаше изгледи за разрешаването му, но то беше зачеркнато, както ми се струва, с лека ръка.

Спортуването е от ключово значение за качеството на живот на всеки човешки индивид. Тук не става въпрос само за спорта за високи постижения, а най-вече за масовия спорт, с който трябва да израстват всички поколения, за да придобият основна двигателна култура, което от своя страна ще им даде възможност да водят по-активен и по-пълноценен живот. Макар че и децата знаят, че без масов спорт не би могло да се прави спорт за високи постижения. Е, може би това е възможно само у нас. Едва ли тук е мястото да се аргументирам, че физическото възпитание и спортът култивират у човека стремеж за развитие, победа, толерантност и пр. Ако не беше така, в развитите страни нямаше да има прекрасни условия за спортуване, създадени в училищата и университетите. И едва ли пред някой родител стои дилемата дали децата му да спортуват или да се "друсат", да пият и пушат. Чрез спортуване в голяма степен се неутрализира и агресията, която все повече завладява не само възрастните, но и новите идващи поколения на България, които ще поемат щафетата на живота.

И ако спортуването е от съществено значение за всички, за хората с увреждания то е с още по-голяма важност, тъй като повечето от тях са лишени от условия за самостоятелно спортуване - било поради липса на архитектурен достъп, било поради липса на свободни спортни обекти, било поради липса на средства да се заплатят съответните спортни съоръжения. Защото, въпреки че в закона е разпоредено, че спортните обекти се ползват безплатно от хората с увреждания, това с малки изключения изобщо не се спазва. Не че винаги се искат пари, а просто се отказва най-често с аргумента, че съответният спортен обект е със свръхангажираност. Но хвала на всички ония добри хора, колкото и малко да са,

които продължават да предоставят безвъзмездно възможност за спортуване на хората с увреждания в стопанисваните от тях обекти!

Отдавна стана ясно, че трябва да се изгради спортен център за хора с увреждания, в който те да могат свободно да провеждат своята спортна подготовка - професионално, полупрофесионално или за придобиване на физическа култура. Това беше идея, която се развиваше много години и около която се обединиха редица организации, имащи отношение по темата. Започна да се търси държавната подкрепа, защото е повече от ясно, че само държавата може да подкрепи подобен проект, тъй като той няма да носи финансова печалба, а аз досега не съм срещнал човек, който да има голямата финансова възможност и същевременно толкова добро сърце, че да инвестира само заради това, че ще стане нещо хубаво и без значение, че то не носи пари. Но ако все пак има такъв богат алтруист, ще се радвам да се запознаем. Спортният обект трябваше да бъде в услуга единствено и само на хората с увреждания, тоест печалбата е чисто социална, но очевидно тя не се цени достатъчно.

След редица разговори, срещи и умувания се намери подходяща постройка, която трябваше да бъде ремонтирана и преустроена в спортна зала, където да се практикуват голбал, шоудаун, джудо, лека атлетика и други подходящи спортове за хора с увреждания. Постройката беше предоставена на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" с договор за безвъзмездно ползване за срок от 10 години. Потърсихме помощта на архитекти и консултанти, за да преценят какви средства ще са необходими за изграждането на мултифункционална спортна зала. Намериха се добри хора, които ни направиха изчисленията и подготвиха документацията безвъзмездно - не защото нямаме желание да им заплатим, а защото нямаме възможност. В периода 2010-2013 г. се проведе редица срещи с политическото ръководство на Министерството на физическото възпитание и спорта за намиране начин за изграждането на спортен център за хора с увреждания. Тук е мястото да се каже, че именно това ръководство беше най-отзивчивото. Министърът и двамата му заместници наистина бяха отворени хора и никога не отказваха среща, разговор и търсене на решение на възникналите проблеми. За огромно съжаление към този момент не може да се каже същото за техните наследници в следващите 2 правителства, при които, въпреки многократните ми постъпки за аудиенция, такава не ми беше дадена. Подобна беше картината в периода 2005-2009 г., когато, въпреки множеството ми опити, нито веднъж не можах да се срещна с политическото ръководство на тогавашната ДАМС. Но не мога да кажа същото за първия спортен министър, който се намеси адекватно през 2003 г., когато пред кабинета му се изтърси националният отбор по голбал. Момчетата бяха уведомени, че планираното българско участие на световните игри в Канада няма да се състои и тогава министърът разпореди да се прави, да се струва, но отборът да замине. Голбалистите отидоха, за да видят колко много е изостанал българският голбал след 1989 г., защото след тази година родният голбал умря за цяло десетилетие. Това всъщност беше първото и последното участие на голбала ни на световните игри за незрящи, които се провеждат на всеки 4 години. Но именно това участие даде неимоверен тласък за развитието на българския голбал, който след няколко години стана фактор, ако не в Югоизточна Европа, то със сигурност на Балканския полуостров.

След възникването на политическата криза от февруари-март 2013 г. и назначаването на служебно правителство, а след това и на редовно, въпреки че многократно исках среща и с двамата министри, в отговор на моето желание получих писмо, с което по безапелационен начин се отказваше финансирането на планираната спортна зала за хора с увреждания. А за обикновените хора, в т. ч. и тези с увреждания, изобщо няма значение от кой спектър на политическото пространство са управляващите - ляво, дясно или център. Те искат да имат ако не отлични, то поне сносни условия за живот. Спортуването е част от сносният живот, а и когато човек не спортува, той се обездвижва, затлъстява, развива допълнителни психически и физически заболявания, които рефлектират върху здравната система и бюджета - личния и държавния.

Основен проблем на българските политици или на огромната част от тях е, че преди да дойдат на власт твърде лесно дават обещания, да не използвам по-силни думи, но когато вземат властта, си въобразяват, че историята започва от тях и най-вероятно ще бъдат пожизнено на съответните постове. А простата истина е, че история е имало преди тях, ще има и след тях. Те са част от нея, една брънка и с какъв почерк ще запишат името си до голяма степен зависи от самите тях. Или ако се перифразира сентенцията на един римски историк: политиките са преходни, историята е вечна. Това, което е най-разумно да прави всеки политик, е да търси приемствеността, за да запише името си в историята с

нещо положително. Но тук не става дума за приемствеността за провеждане на чистки, които неизменно всяко правителство от най-новата ни история, идвайки на власт, провежда. Тук става дума за приемствеността, която е в полза на народа, колкото и това да се е превърнало вече в клише. Не се съмнявам, че в писмото-отговор, което ми беше изпратено от вече преименуваното Министерство на младежта и спорта, с което ме уведомяват, че няма да се финансира спортната зала, почти всичко е така, както го пишат в съответствие с наредбите, и тълкуването на нормативните текстове е съобразно отказа. Винаги, когато се цели отказ за извършване на дадена работа, може да се намери съответната норма, с която да бъде обосновано, че просто няма как да се направи едно или друго. Въпросът е дали ще се осъществи тази понастоящем химера, която ще позволи на хората със зрителни увреждания, а и не само на тях, да имат възможност за спортуване? Простичкият отговор в момента за жалост е "не".

Но дали в отговора на министерството всичко е както трябва? Дали нормативните текстове не са четени така, както дяволът Евангелието?

Посочените мотиви за отказ в писмото на Министерството на младежта и спорта са незаконосъобразни и в разрез със законовата и правна рамка на Република България и на Европейската общност.

Налична е практика на ВАС в България, както и в Европейския съюз, в която изрично се казва, че при провеждане на конкурси възложителят се задължава да изиска допълнително информация от кандидата, когато възложителят има съмнения за административни несъответствия на кандидата. Ако изисканите допълнително документи и доказателства не бъдат предоставени или потвърдят съмненията на възложителя, само тогава той има право да отстрани кандидата.

Освен това е нарушена една от основните европейски свободи - Правото на отговор. Писмото е еднозначно и НЕ дава право на отговор, а какво говорим за право на обжалване, което е задължително. Съгласно регламентите на ЕК, всяко писмо, касаещо провеждане на конкурсен или състезателен принцип, подлежи НА ОБЖАЛВАНЕ, съгласно законодателството в съответната държава, където се провежда конкурсът.

Посочено е, че липсва подробна количествено-стойностна сметка, а такава бе представена. Формата за кандидатстване по наредба Н-1 пред Министерството на младежта и спорта включва в себе си поле, където се попълва подробна количествено-стойностна сметка - без нея проектът не може да бъде разгледан и внесен в Министерството на младежта и спорта и няма как да стигне до етап на разглеждане от комисия, а в официалното писмо се твърди, че КОМИСИЯТА е установила липсата на количествено-стойностна сметка. Дори и при тази ситуация Законът задължава Възложителя в лицето на Министерството на младежта и спорта да ИЗИСКА ДОПЪЛНИТЕЛНО И В СРОК липсващите документи.

Относно мотива на Министерството, че не се допуска финансиране, когато имотът е частен, а само когато е държавен или общински - това е в разрез със самата Наредба Н - 1 на Министерството, по която се осигурява финансирането. В наредбата е посочено, че НЕ Е ПОЗВОЛЕНО С ПАРИ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА ДА СЕ ФИНАНСИРАТ ОБЩИНИ ИЛИ ДЪРЖАВАТА. А кого всъщност финансира МИНИСТЕРСТВОТО НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА по този начин? Наредбата регламентира, че трябва да има сключен договор за наем или ползване за период минимум две години. Нека приемем, че Федерацията "Спорт за хора със зрителни увреждания" нямаше сключен договор за този имот, а имаше сключен договор за наем със Столична община за две години, какъвто е и обявеният в наредбата МИНИМАЛЕН СРОК. ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕНО ФИНАНСИРАНЕТО В ТОЗИ СЛУЧАЙ ПИТАМ АЗ, като след две години залата остава за общината? За кого остава направената инвестиция? За Федерацията или за Столична община? А не финансира ли тогава Министерството точно общината? Това е нелепо. И този казус бе поставен на масата пред бившето ръководство, но новото отказва срещи, та дори решава проблема, казвайки НЕ без право на отговор, без право на среща, без възможност за коментар. Демокрация ли е това? Или може би пример за прозрачно управление?

Но както преди няколко години, така и сега ще кажа, че аз не държа именно тази постройка да бъде спортна зала, искам да разбера готова ли е държавата да помогне на спорта на хората с увреждания, като осигури не квазидостъп до спортни обекти, а реални условия за масовия спорт. Преди години с помощта на юристите на Министерството стигнахме до заключението, че въз основа на някои членове от Закона за физическото възпитание и спорта би могъл да се финансира ремонтът на тази спортна

зала.

Трябва да се знае, че не всеки гениален спортист е и гениален политик, както и обратното. Защото ако беше така, Ото фон Бисмарк безспорно би бил голям спортист, а Мохамед Али - незаменим политик. Наясно съм, че хората с увреждания, пенсионерите, майките и пр., наричани от някои "уязвими групи", са трън в очите или камъче в обувката на всяко правителство. Ако ги нямаше тези групи, държавният бюджет би икономисвал невероятни средства. Но това ли е целта? Наистина ли тези групи са само в тежест на обществото? Наистина ли те не могат да допринесат никаква полза за него? Наистина ли няма начин те да водят достоен живот? Колко пъти се чува за заетост на хората с увреждания и колко пъти само по медиите се говори за тази трудова реализация, а реално много малко хора с увреждания имат работа.

Мисля си, че немалка част от политиците, както от ляво, така също от дясно и центъра, биха прегърнали идеята да се отърват от тези групи, но не могат да изрекат това гласно, защото в XXI в. отношението към хората с увреждания е белег за цивилизованост. А не искаме да си признаем, че нивото на нашата цивилизованост е толкова ниско, че не бихме искали да го излагаме на показ. Надявам се да греша, че огромната част от политиците на страната, независимо от тяхната цвятова окраска, биха си стиснали ръцете и биха намерили консенсус по въпроса, че хората с увреждания, които до вчера бяха наричани безцеремонно инвалиди, са непотребни и ако обществото се отърве от тях, това би било само в негов плюс.

Надявам се, че в България няма политици, които смятат, че с инвалидите трябва да се постъпва като в древна Спарта или в древен Рим, или че са поддръжници на Библията на нацизма, където също има предложено решение на казуса с инвалидите.

Въпросът ми е дали държавата ще окаже съдействие за създаването на спортен център за хора с увреждания, който ще се ползва именно от тях? Към този въпрос са съпричастни редица хора и организации, но аз няма да ги изреждам тук, а те ако имат желание, могат да вземат отношение по случая. Дебело подчертавам, че всичко горенаписано изразява само мое лично мнение.

Накрая искам да отбележа, че парите са много важно средство за постигане на съответните цели, но не по-малко важна е организацията. У нас освен липсата на финанси се наблюдава и въпиеща липса на организираност.

За да не бъда упрекнат в негативизъм или други деструктивни уклони, ще посоча няколко близки исторически факта, които след сизифови усилия се осъществиха и са ярко доказателство, че спортът сред хората със зрителни увреждания се развива, макар и непоследователно, но с държавна подкрепа, а то и няма как да бъде иначе:

За първи път след 1991 г., започвайки от 2007 г., участието на България на европейските първенства по голбал се възстанови и продължава и до днес;

Българският национален отбор по шахмат за зрително затруднени лица през 2012 г. и 2013 г. участва на олимпиада и световно първенство;

През 2010 г. беше изградена първата шоудаун зала;

През 2012 г. от Министерството на физическото възпитание и спорта беше дадена спортна лицензия на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания"

През 2013 г. министерството предостави на федерацията бюджет, макар и скромен, за провеждане на някои държавни първенства за хора със зрителни увреждания.

Видно е, че спортът сред хората със зрителни увреждания търпи прогрес. Целта, която преследваме, е да има условия за спортуване и последователна политика, независимо дали управляващите са леви, десни или центристи.

И съвсем накрая ми позволете да се обърна към всички вас, политиците в спорта, с призива:

Уважаеми дами и господа, помогнете да се намери решение и да се изгради спортен център за хора с увреждания, или да се намери подходяща спортна зала, в която те да могат свободно да спортуват. По този начин, освен че ще останете в историята, ще направите добро на много хора в неравностойно положение, защото ще им предоставите шанс за безпроблемна физическа активност, която им липсва към днешна дата.

С уважение,
д-р ИВАН ЯНЕВ,

След четвърт век гребането отново е на мода

В слънчевото есенно утро на 26 септември около 30 човека се събраха на езерото край Панчарево. Поводът бе възобновяването на спорта академично гребане в рамките на регионалната столична организация. През последната година с финансовата подкрепа на Съюза на слепите и логистичната на софийската организация и СКИ "Пираните" бяха основно ремонтирани две лодки. Към момента те са напълно годни за гребане в тренировъчни или състезателни условия.

Преди присъстващите членове на организацията и клиентите на ЦСРИ София сами да се убедят в това се състоя кратка тържествена церемония. Асен Алтънов – председател на РСО София, изрази надежда, че и други клубове от страната ще започнат да развиват този спорт, за да се получи реална конкуренция. Двама от гребците ветерани – Бонка Гергова и Йордан Йосифов - Адмирала споделиха спомени от златните години на този спорт в ССБ – 70-те и 80-те на миналия век. Г-н Йосифов отпрати и няколко препоръки към начинаещите – какво трябва да е положението на тялото, за да се избегнат наранявания, как да се отнасят към тренъора и съотборниците си, колко важни са синхронните движения с греблата и така нататък.

Във всяка от лодките има място за шест гребци, един рулеви (който стои отпред и определя посоката) и още няколко човека, които при желание могат да се возят за удоволствие.

Тренировки ще се провеждат всяка сряда и събота между 10 и 12 ч. В тях могат да участват членове на всички клубове, попадащи в обсега на столичното РСО. На езерото лодки и водни колела могат да се наемат и на свободни начала – за час цената е 5 лв., а за два – 8 лв.

До Панчарево може да се стигне с автобуси с номера 1, 3 и 4, движещи се по линиите на столичния градски транспорт.

За гребането като спорт

За гребането е характерно, че греблата имат опорна точка с лодката (за разлика от кану-каяка).

При разпашните лодки, с каквито организацията разполага, всеки гребец използва едно гребло, което държи с две ръце. В случая шестте гребла са изработени от смърч.

Академичното гребане е спорт, който натоварва и развива мускулатурата на цялото тяло и изисква много голям витален капацитет (вместимост на белите дробове), както и добро чувство за равновесие и координация на собствените движения с тези на останалите гребци в лодката.

Гребането развива качества като стремеж за пълен синхрон и екипност. Спортистите научават, че ако не успееш да ги приложиш в полза на отбора си, личните ти качества нямат значение за никого.

Вероятно заради това повече от 100 години колежи и университети активно стимулират студентите си да практикуват гребане.

Академичното гребане е създадено в английските университети Оксфорд и Кеймбридж. Оттам идва и името му. В този вид гребане основно се натоварват най-силните групи мускули – на краката, кръста и ръцете. На тренировка един гребец би трябвало да изразходва около 3 000 килокалории - с пъти повече от един обикновен човек.

Интересен е фактът, че в този спорт няма рекорди, защото в плитка вода се гребете по-трудно, а в дълбока по-лесно.

Стандартната състезателна дистанция е 2000 м. Най-старото състезание е регатата между

университетите на Оксфорд и Кеймбридж, проведена за първи път през 1829 г.

За материала е използвана и информация от Уикипедия